

Số: 15 /KSBT-TTGDSK
V/v Định hướng công tác
truyền thông GDSK tháng 1&2 - 2019

Thừa Thiên Huế, ngày 05 tháng 01 năm 2019

Kính gửi:

- Các đơn vị trực thuộc Sở Y tế;
- Giám đốc Trung tâm Y tế huyện/thị xã/thành phố;
- Trưởng phòng Y tế huyện/thị xã/thành phố.

Căn cứ kế hoạch của Sở Y tế về việc định hướng công tác truyền thông giáo dục sức khỏe năm 2019, đề nghị các đơn vị chủ động xây dựng nội dung hoạt động, chỉ đạo cho mạng lưới truyền thông các cấp chuyển tải trên các kênh truyền thông, tập trung vào các chủ đề theo định hướng nội dung tháng 1&2 năm 2019 như sau:

A. TRUYỀN THÔNG NHỮNG CHỦ TRƯỞNG, QUY ĐỊNH, VĂN BẢN CỦA NHÀ NƯỚC TRONG LĨNH VỰC Y TẾ

1. Công văn số 769/AIDS-ĐT ngày 21/9/2018 của Cục phòng, chống HIV/AIDS về việc hướng dẫn điều trị HIV theo thực trạng bệnh, điều trị ARV trong ngày và cấp thuốc ARV 90 ngày;
2. Công văn số 1479/DP-DT ngày 28/12/2018 của Cục Y tế dự phòng về việc tăng cường phòng, chống dịch bệnh trong dịp Tết và mùa lễ hội 2019;
3. Công văn số 219/KH-UBND ngày 28/12/2018 của Ủy Ban Nhân Dân tỉnh về Kế hoạch tuyên truyền cải cách hành chính trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế năm 2019.

B. TRUYỀN THÔNG PHÒNG, CHỐNG DỊCH BỆNH

Theo chỉ đạo của Bộ Y tế, để chủ động phòng, chống nguy cơ dịch bệnh xảy ra và đảm bảo an toàn vệ sinh thực phẩm trong dịp tết Kỷ Hợi 2019, Trung tâm Kiểm soát bệnh tật đề nghị các đơn vị y tế trong ngành chỉ đạo triển khai thực hiện các hoạt động truyền thông giáo dục sức khỏe sau:

1. Phòng, chống Bệnh sốt xuất huyết và bệnh do vi rút Zika

Bệnh sốt xuất huyết và bệnh do vi rút Zika là hai bệnh truyền nhiễm được lây truyền từ cùng một “thủ phạm” là muỗi vằn (*Aedes aegypti*) gây nên. Bệnh do vi rút Zika tuy chưa ghi nhận tại Việt Nam nhưng nguy cơ xâm nhập của bệnh là rất lớn.

Hiện bệnh sốt xuất huyết và bệnh do vi rút Zika chưa có vắc xin phòng bệnh và thuốc điều trị đặc hiệu. Biện pháp phòng bệnh sốt xuất huyết và bệnh do vi rút Zika tốt nhất là diệt loăng quăng/bọ gậy, phòng tránh muỗi đốt và diệt muỗi.

Vì vậy, cần tuyên truyền đến người dân tự diệt muỗi, loăng quăng hàng tuần để chủ động phòng ngừa bệnh.

Tập trung vào các biện pháp diệt loăng quăng, diệt muỗi: Lật úp các dụng cụ chứa nước, thu dọn vật phế thải xung quanh nhà như vỏ chai, lon nước ngọt, vỏ xe, thay nước bình hoa, bỏ muối hoặc dầu vào bát nước, chân chạn, đậy kín tất cả dụng cụ chứa nước để muỗi không đẻ trứng, thả cá bảy màu vào các dụng cụ chứa nước không được súc rửa thường xuyên để cá ăn loăng quăng... Để tránh muỗi đốt và diệt muỗi, ngủ màn/mùng ngay cả ban ngày; dùng màn, rèm che cửa sổ; mặc quần áo dài tay; đốt hương muỗi, sử dụng vợt diệt muỗi; sử dụng kem bôi, thoa để xua muỗi, bình xịt diệt muỗi...

Khuyến cáo của Bộ Y tế phòng bệnh do vi rút Zika:

- Phụ nữ có thai hoặc dự định có thai trong vòng 6 tháng tới không nên đến các quốc gia đang có dịch bệnh do vi rút Zika khi không cần thiết.

- Người đi/đến/về từ quốc gia đang có dịch bệnh do vi rút Zika chủ động theo dõi sức khỏe trong vòng 12 ngày, nếu có dấu hiệu bất thường về sức khỏe hãy đến cơ sở y tế để được khám, tư vấn và điều trị.

- Để phòng chống bệnh do vi rút Zika, người dân hãy áp dụng các biện pháp chống muỗi đốt, chủ động diệt muỗi và bọ gậy (loăng quăng).

2. Vệ sinh an toàn thực phẩm

Dịp Tết Nguyên Đán sắp tới là thời điểm nhu cầu sử dụng thực phẩm tăng cao, do đó nguy cơ người dân sử dụng các loại thực phẩm không đảm bảo vệ sinh trong quá trình chế biến, bảo quản cũng như thực phẩm không có nguồn gốc rõ ràng tăng cao. Điều này sẽ làm tăng nguy cơ ngộ độc thực phẩm. Do đó, các đơn vị y tế cần tập trung hướng dẫn cho người dân cách chọn lựa thực phẩm an toàn, phòng tránh ngộ độc thực phẩm nhất là những thực phẩm thường được sử dụng trong dịp Tết như thịt, cá, thủy hải sản, rau củ quả, nước giải khát, bánh kẹo...

Các biện pháp phòng, chống ngộ độc thực phẩm:

- Lựa chọn thực phẩm tươi sống, có xuất xứ rõ ràng, không mua bán, sử dụng thực phẩm không biết rõ nguồn gốc, thực phẩm trôi nổi.

- Giữ vệ sinh sạch sẽ: Vệ sinh bàn tay, đồ dùng chế biến thực phẩm, che đậy kỹ, tránh các côn trùng bám vào.

- Sử dụng nước sạch khi chế biến thực phẩm.

- Bảo quản riêng biệt thức ăn chín và sống.

- Nấu kỹ thức ăn để tiêu diệt vi khuẩn, ăn ngay khi thức ăn vừa được nấu chín

- Bảo quản thực phẩm đã nấu chín cẩn thận, ở nhiệt độ phù hợp.

- Đun kỹ lại thực phẩm trước khi ăn

- Giữ bề mặt chế biến, bếp luôn khô ráo, sạch sẽ.

3. Phòng bệnh tiêu chảy

Trong ngày Tết luôn phải thực hiện “ăn chín, uống sôi”, rửa tay bằng xà phòng trước khi ăn uống, sau khi đi vệ sinh. Bảo quản tốt thực phẩm đã chế biến, chống ruồi, gián, bụi bặm. Không ăn các thức ăn dễ bị nhiễm khuẩn như mắm tôm sống, hải sản

tươi sống, gỏi cá, tiết canh, nem chua. Xử lý phân, chất thải đảm bảo vệ sinh chung.

Để phòng chứng khó tiêu đầy bụng, nên ăn chậm, nhai kỹ, tránh dùng các thực phẩm khó tiêu như thức ăn rán quá nhiều dầu mỡ; không lạm dụng rượu, cà phê, thuốc lá, gia vị gây kích thích quá đáng; nên dùng gừng giã nhỏ hòa với nước ấm uống. Có thể dùng các thuốc như maalox, simelox, phosphalugel, gasvicon khi bị chứng khó tiêu đầy bụng do thừa axit dịch vị. Các men tiêu hóa neopeptine, pancrélase, alipase cũng có thể dùng để giúp sự tiêu hóa thức ăn dễ dàng hơn.

Với trẻ em, giữ vệ sinh tay sạch sẽ là biện pháp cơ bản để phòng bệnh. Nên tập cho trẻ có thói quen rửa tay trước khi cầm nắm thức ăn, trước khi ăn, sau khi đi vệ sinh. Các bà mẹ phải rửa tay sạch bằng xà phòng sau khi thay tã lót hoặc làm vệ sinh cho trẻ. Không để trẻ bò lê la trên sàn nhà hoặc ngậm tay, ngậm đồ chơi. Nếu gia đình có điều kiện, cho trẻ uống vaccin phòng Rotavirus.

Những ngày Tết, hầu hết các hiệu thuốc đều đóng cửa vì vậy để phòng bệnh tiêu chảy, chứng khó tiêu, đầy bụng, hãy chuẩn bị một số thuốc sẵn sàng trong tủ thuốc gia đình của bạn: vài gói oresol hoặc viên hydrite dùng để bù nước trong trường hợp nôn, tiêu chảy; motilum dùng trong trường hợp đầy hơi, khó tiêu, smecta dùng khi tiêu chảy, trà gừng để chữa buồn nôn, chậm tiêu...

4. Phòng bệnh cho người già khi trời lạnh

Ở người già, sức đề kháng kém, hệ miễn dịch suy giảm nên khi thời tiết thay đổi dễ bị nhiễm vi khuẩn, virus... nhất là vào mùa lạnh. Việc dùng thuốc có thể gây nhiều tác dụng phụ, do vậy, cách tốt nhất để bảo vệ sức khỏe người già là phòng bệnh.

Để chủ động phòng tránh các bệnh lý nói chung, bệnh về đường hô hấp nói riêng mỗi người cần nâng cao sức đề kháng của cơ thể: đảm bảo ăn uống đủ bữa, đủ chất để nâng cao sức đề kháng của cơ thể, cần tăng bữa và chia nhỏ bữa cho người già, thức ăn phải nóng, ấm, nhiều chất đạm....

Theo khuyến cáo của các bác sỹ, người già là đối tượng bị ảnh hưởng nhiều bởi thời tiết thay đổi. Trời rét, người cao tuổi rất dễ mắc các bệnh như: viêm phổi, cảm lạnh, cúm với bệnh cảnh tiến triển nặng rất dễ dẫn đến viêm phổi; trong khi đó các bệnh mạn tính như hen suyễn, thấp khớp, viêm loét dạ dày, tăng huyết áp... cũng tiến triển nặng, đặc biệt tăng huyết áp dễ gây đột quỵ.

Để phòng bệnh hô hấp ở người cao tuổi trong mùa lạnh, cần mặc đủ ấm, ngủ ấm, tránh gió lùa. Cần vệ sinh họng, miệng sạch sẽ thường xuyên hằng ngày như đánh răng đều đặn trước và sau khi ngủ dậy; súc họng bằng nước muối sinh lý (có thể tự pha chế). Ngoài ra cần ăn uống đầy đủ, đặc biệt là rau xanh nhằm cung cấp đủ vitamin giúp cơ thể chống lại bệnh tật, bổ sung đủ nước, tránh đến nơi quá đông người.

Một số bệnh trong mùa lạnh

Viêm mũi họng là một bệnh có thể gặp quanh năm nhưng vào mùa lạnh người cao tuổi hay gặp nhất gây nên hiện tượng hắt hơi, sổ mũi, chảy mũi nước; đau rát họng gây ho, tức ngực, có khi gây khó thở. Để bảo vệ sức khỏe, khi ra đường, cần mang

khẩu trang để tránh khói bụi và giữ ấm phần cổ.

Bệnh cảm cúm là bệnh dễ dàng mắc phải khi trời trở lạnh, tuy không quá nghiêm trọng nếu chữa trị kịp thời nhưng nếu chủ quan bệnh tật sẽ nặng hơn, gây nguy hiểm thậm chí ảnh hưởng đến tính mạng. Để phòng tránh, cần giữ ấm cho cơ thể, mặc quần áo đủ ấm, quần khăn kín cổ. Trẻ nhỏ và người già hạn chế đi ra ngoài khi thời tiết quá lạnh. Không nên đi ra ngoài lúc sáng sớm hoặc quá khuya.

Viêm họng mạn tính kéo dài (viêm họng hạt), hoặc viêm mũi mạn tính rất. Khi thời tiết thay đổi đều có khả năng tái phát trở lại. Người cao tuổi vào mùa lạnh còn hay mắc viêm phế quản, viêm phổi.

Viêm phế quản, viêm phổi cấp tính ở người cao tuổi do lạnh, thân nhiệt thường không tăng cao như người trẻ tuổi nên dễ nhầm là bệnh nhẹ ít được người nhà quan tâm do đó dễ dẫn đến bệnh nặng cho đến khi vào bệnh viện thì bệnh đã rất nặng.

Dị ứng thời tiết xuất hiện khi trời chuyển lạnh bất ngờ, nhiệt độ chênh lệch giữa ngày và đêm khiến cơ thể phát ban, mẩn ngứa, da khô nứt nẻ. Để khắc phục tình trạng này, ngoài việc giữ ấm cơ thể, chú ý trong việc ăn uống, hạn chế đồ ngọt, rượu bia, những thứ có thể gây dị ứng, cũng nên chăm sóc da kỹ càng, chú ý vệ sinh cơ thể.

Ngoài ra, một số người có bệnh mạn tính như hen suyễn, bệnh viêm phổi tắc nghẽn mạn tính thì vào mùa lạnh bệnh rất dễ tái phát, dễ xuất hiện các biến chứng. Một số bệnh mạn tính kéo dài ở người cao tuổi như tăng huyết áp, đái tháo đường, bệnh về rối loạn nội tiết cũng là những lý do làm tăng nguy cơ viêm đường hô hấp vào mùa lạnh ở người cao tuổi.

C. CÁC ĐỢT CHIẾN DỊCH TRUYỀN THÔNG TRONG THÁNG

1. Chỉ thị về việc tăng cường các biện pháp bảo đảm an toàn thực phẩm, phòng chống ngộ độc thực phẩm và bệnh truyền qua thực phẩm trong dịp Tết Nguyên đán Kỷ Hợi và mùa Lễ hội Xuân 2019

Để bảo đảm an toàn thực phẩm cho nhân dân đón Tết, vui Xuân Kỷ Hợi 2019, đồng thời góp phần bảo đảm ổn định hoạt động sản xuất, kinh doanh thực phẩm và an sinh xã hội.

Ban chỉ đạo liên ngành Trung ương về vệ sinh an toàn thực phẩm chỉ thị:

2.1. Ban chỉ đạo liên ngành các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về vệ sinh an toàn thực phẩm:

a) Xây dựng kế hoạch bảo đảm an toàn thực phẩm, phòng chống ngộ độc thực phẩm và bệnh truyền qua thực phẩm trên địa bàn trong dịp Tết Nguyên đán Kỷ Hợi và mùa Lễ hội Xuân 2019. Đẩy mạnh hoạt động truyền thông đến các đối tượng sản xuất, kinh doanh và người tiêu dùng thực phẩm, tập trung tuyên truyền các quy định của pháp luật về điều kiện an toàn thực phẩm đối với cơ sở, trang thiết bị, vệ sinh cá nhân người sản xuất, chế biến thực phẩm; quy định nguồn gốc, bảo đảm an toàn thực phẩm đối với nguyên liệu thực phẩm, phụ gia thực phẩm, ghi nhãn thực phẩm; vệ sinh ăn uống; lựa chọn, bảo quản, chế biến và sử dụng thực phẩm an toàn; phòng, chống ngộ

độc do sử dụng rượu không an toàn, lạm dụng rượu.

b) Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra việc chấp hành các quy định của pháp luật về an toàn thực phẩm. Tập trung vào các cơ sở sản xuất, chế biến thực phẩm như: Các chợ, trung tâm thương mại đầu mối; cơ sở sản xuất, kinh doanh **thịt và các sản phẩm từ thịt, rau củ quả tươi sống**, bánh, mứt, kẹo, rượu, bia, nước giải khát, phụ gia thực phẩm; các cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống, thức ăn đường phố tập trung trên địa bàn. Kết hợp lấy mẫu thực phẩm, ưu tiên xét nghiệm sớm các chỉ tiêu về an toàn thực phẩm. Phát hiện sớm các hành vi vi phạm về an toàn thực phẩm, kiên quyết xử lý nghiêm các hành vi và sản phẩm vi phạm về an toàn thực phẩm theo đúng quy định của pháp luật.

c) Kiểm tra, giám sát chặt chẽ các cửa khẩu, xử lý nghiêm các hành vi buôn lậu thực phẩm qua biên giới.

d) Công khai các cơ sở vi phạm, kết quả xử lý vi phạm của tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh thực phẩm để cảnh báo cho cộng đồng, đồng thời biểu dương và công khai các cơ sở sản xuất, kinh doanh thực phẩm chấp hành tốt các quy định về an toàn thực phẩm trên các phương tiện thông tin đại chúng.

2.2. Các cơ sở y tế chuẩn bị sẵn sàng các phương án, lực lượng thường trực, phương tiện, vật tư, hóa chất, đào tạo, tập huấn cho lực lượng chuyên môn để chủ động cấp cứu và điều trị, điều tra, xử lý, giảm thiểu ảnh hưởng khi có ngộ độc thực phẩm xảy ra trên địa bàn. Tổ chức trực chuyên môn 24/24 giờ trong những ngày nghỉ trong dịp Tết và Lễ hội.

2.3. Kết thúc Tết và Lễ hội, các Ban chỉ đạo liên ngành các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về vệ sinh an toàn thực phẩm báo cáo kết quả triển khai về Ban chỉ đạo liên ngành Trung ương về vệ sinh an toàn thực phẩm (Cục An toàn thực phẩm - Bộ Y tế) để tổng hợp, báo cáo Chính phủ.

2. Ngày thế giới phòng, chống bệnh phong – World Leprosy Day

Năm 1953, một nhà tù thiện lớn người Pháp M. Raoul Follereau đã tuyên bố ngày phòng, chống bệnh phong để kêu gọi cả thế giới chú ý đến hoàn cảnh của hàng triệu người trên thế giới bị ảnh hưởng bởi căn bệnh cổ xưa này. Từ đó, hơn 50 năm qua, vào **ngày Chủ nhật cuối cùng của tháng Giêng**, hàng ngàn người trên toàn cầu đã dừng mọi hoạt động lại để tưởng nhớ những người bị ảnh hưởng nặng nề bởi bệnh phong.

Theo số liệu chính thức từ 145 quốc gia trong khu vực của WHO, các trường hợp mắc bệnh phong có đăng ký trên toàn cầu chiếm 216.108 trường hợp. Thống kê từ Liên đoàn phòng, chống bệnh phong quốc tế cho thấy có 18.000 trẻ em bị phát hiện mắc bệnh trong năm 2016, 39% trường hợp mắc mới ở trẻ gái và phụ nữ, nữ giới mắc bệnh không được điều trị cao gấp 2/3 lần so với nam giới.

Trong nhiều thế kỷ, bệnh phong bị kỳ thị do khuyết tật của bệnh vì không được chữa trị. Ngày Thế giới phòng, chống bệnh phong giúp tập trung vào các nhu cầu của

những người nghèo nhất và thiệt thòi nhất trên thế giới – những người bị ảnh hưởng bởi bệnh phong. Nó nhắc cho mọi người biết rằng **bệnh phong vẫn còn tồn tại và có thể được chữa khỏi**. Ngày này cũng nhằm gây quỹ để giúp những người có bệnh phong có thể được chữa trị và chăm sóc.

Bệnh phong không phải là bệnh di truyền; bệnh không lây qua tiếp xúc, sờ chạm, mà lây qua đường hô hấp, do những giọt nhỏ trong không khí, tiết ra từ những người bệnh không được điều trị. Tránh kỳ thị để người bệnh mạnh dạn đi khám, chữa trị sớm, nhằm tránh để lại di chứng, tàn tật, nhờ đó cũng giảm thiểu việc lây lan bệnh trong cộng đồng.

D. HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG

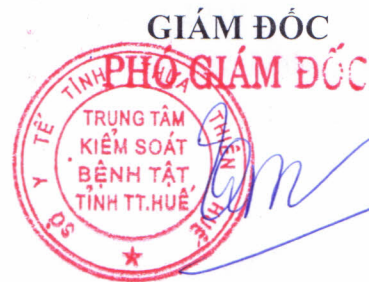
Tuyên y tế cơ sở dựa trên các thông điệp chính để triển khai các hoạt động truyền thông phù hợp với địa phương như góc GDSK, bản tin địa phương, truyền thông nhóm, truyền thông cá nhân, lồng ghép trong các buổi họp chính quyền địa phương, tổ dân phố...

Tham khảo thêm tài liệu tại các trang web:

- Website của Bộ Y tế: <http://www.moh.gov.vn>;
- Website của Cục an toàn thực phẩm: <http://www.vfa.gov.vn>;
- Website của T5G: <http://www.t5g.org.vn>;
- Website của Sở Y tế: <http://www.syt.thuathienhue.gov.vn>;
- Website của Trung tâm KSBT: <http://www.cdc.thuathienhue.gov.vn>.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Sở Y tế (để b/cáo);
- Ban GD CDC;
- Phòng KHN, KTTC-CDC;
- Lưu: VT, TTGDSK.

Phan Đăng Tâm